

fogását teljes mértékben bírja. Bécsi lapok azt írják róla, hogy szabadelvű, türelmes és művelt ember, különösen a német tudományosság nagy barátjának mondják. Azelőtt temesvári püspök volt, s a Rajacsics által képviselt szerb nemzeti párt ellenének tartották. Rajacsics halála után ő nevezetett ki a patriarchátus helyettes kormányzójának. Legutóbbi megválasztását általában úgy tekintik, mint a kormánypart győzelmét. A patriarchai méltóságra, a közvélemény nyilatkozata szerint, Athanaczkovics Plátó, azelőtt budai, most temesvári püspök, kit a szerb nemzeti párt jelöltjének tartottak, volt legerősebb versenytársa, de ez a karlovtzi zsinat szavazása alkalmával ezuttal igen nagy kisebbségben maradt.

Hulló levelek.

(1860.)

I.

Egy emléklap a vidék előttem,
Melyre sápadt betűkkel van írva:
Hogy veszedél az ifjúság bája,
S észrevetlen roskadunk a sirba!

Nem rég láttam diszben halmot, völgyet;
Lomb volt a fán, virág a völgy keblén.
Oda van már róla minden szépség,
Ifju volt, s most milyen agg, milyen vén!

Hová lettek a nyiló virágok,
Hová lett a zöld levél a fáról?
Ki rabolta el az ékességet
A természet gazdag ruhájáról? ...

Fáj nekem az őszi tájra nézni;
Olyan búsan oda van rá írva:
„Ma virágoz, a nyiló virággal;
Holnap, vele hervadsz le a sirba!”

II.

Piros levél hull a fáról,
Széltől-e vagy sohajtástól? ...
Csendesesen száll, lassan lebben,
Majd forogva s-besebben.

Benéznek a tó tükrébe;
Hervadt levél terít be ...
Hervadt levél hull a fáról,
A tó tükrén levél-fátyol.

Csak hull, csak hull fa levele
Egymásután a vízre le;
Igy legalább búz orczimat
Nem láthatom: milyen sápadt! ...

III.

Hőfelhők látok, körül
Borongni a láthatáron,
Oly szomorun ülnek ottan,
Mint megannyi sötét vérron.

Itt áll a fa, mely a vándort
Árnya alá, csak úgy vonta —
Egy-két levél reszket ágán,
A többi már le van ontva.

Azokban a hőfelhőkben
Mintha saját sorom látnám;
Szinte érzem, hideg szelét
Átverni a jövő fátylan!

Ez az egy-két levelű fa,
Mintha lellem képe volna:
Hogy tele van néha lombbal;
S most, hullni sincs minek róla!

IV.

Felnézek az égbe; homályos, felleget,
Nézek a vidékre: szintelen, beteges,
Síró, hideg szello fátlyolt vet a bérzre:
Hull, hervad a liget, hadd gyszaljon érte! ...
Mindenütt, mindenütt csak fájó hervadás:
A szenvedő szivre nincsen vigasztalás.
Járok a bubánat sötét éjszakáján,
Szívem sárgult levél a szerelem fáján.
A hervadt levél nem lehet az újon:
Csendesesen ... lehullását várom! ...

Szász Miklós.

A vakmerő.

Elbeszélés JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Karr tábornokot, a mint meglátta, hogy kozákjai elpártolnak, oly remélt szállta meg egyszerre, hogy rögtön elhagyta a csatateret, maga adva példát seregeinek a futamodásra.

A csatarend egyszerre fölbomlott; az előre tolt csapatokat ott hagyták veszni, s menekült, ki merre tudott.

Pugacseff kozákjai harminczöt verstnyire üldözék az oroszokat; de a tábornokot nem tudták utolérni; a remélt szárnnyak adott neki. Bugulminszkába érve, tudta meg, hogy Csernicseff lovasságát leapritották, hogy a testőr-gránátosokat elfogták a háta mögött, s huszonnégy ágyú a lázadók kezébe esett.

Ezekre a rossz hírekre rögtön oly kegyetlen grippe kapott, hogy kénytelen volt yánkosokba pakoltni magát s hazaszánkázni Szentpétervárra, a holott épen várt reá már a négyes játszótársaság; a midőn is este még az a fátum is történt vele, hogy játékközben a XXI-esét elfogták, melyre a csárna azt a bon mot-t csinálta, hogy Karr egymásután kétszer engedte elfogni a huszonegyesét (értve az első alatt a 21 ágyút), mely bon mot nagy derűtséget okozott az udvarnál.

Pugacseff csillaga (ha ugyan a daemónoknak is vannak csillagaik), e diadal után délpontjára jutott. Tán még magasabbra is ment volna, ha szörnyű küldetéséhez hű marad; ha nem felejté el két nagy szenvedélyt, mely idáig oly bámulatos gyorsan elhozta; egyik az, hogy a csárna nevétegye, másik, hogy az orosz nemességet letörje.

Melyik volt a két eszme közül a vakmerőbb?

S mindkettőtől csak egy átlátszó hártya választotta már el. Karr veresége után nyitott utja volt Moszkováig; s Moszkóvában százezer rabjobbágy vár megjelenésére, hogy a főnemsek jármát lerázza nyakáról s egy új orosz birodalmat alkosson a régi romjaiból.

Negyven millió helota várt szabaditójára a lázadóban.

Ekkor egyszer kifordította a sarkából eddigi esztét — egy pár szép szem.

A Bugulminszkai viadal után a baskirok vezérei nagy küldöttséggel jöttek eléje, s hódolatokkal együtt hoztak neki egy szép leányt feleségül.

Uljánka volt a hajadon neve, ki Pugacseff szívét elrabolta a csárnaotól.

A kalandor már ekkor jobban bizott csillagzatában, mint hogy ascetái szigorát megtartotta volna; Uljánka kedvence lett, s a szerető apját, Lalavatkat, megette a kalandor vezér a baskir föld fejedelmének.

És akkor elkezdte magát gróffokkal és hercegekkel körülvenni. A kirablott kastélyok ruhatárából magára szedte a legpompásabb dísz öltönyöket s a csatában elhullott orosz vitézek rendjeleivel felcsiosmázta saját hadvezéreit, azokból tett tábornagyokat, ezredeseket, grófokat, hercegeket; a kozák Csikát, legelső katonáját kinevezte generalissimusnak s rábizta hadseregei felét.

Még rubeleket is veretett saját arczépevel, III. Péter csár neve alatt, e körirattal: „redivivus et ultor” s minthogy ezüstbányái nem voltak, a rubeleket rézből verette; az pedig volt sok, s azt a jó példát az orosz vezérek is követték, millió és millió ezüst rubelet veretve rézből, s fizetvén vele bőkezűen.

Pugacseff így változtatta át lázadásá regényét az uralkodás parodiájává.

A helyett, hogy az orosz birodalom nyílt fővárosainak indult volna, a védett erősségek ostromlásához fogott, s a helyett, hogy azt az álmodott tündérképet üldözte volna, mely idáig élvezet, leheveredett a sárba, egy nagyon is földi nő oldala mellé.

Generalissimus Csika azzal volt megbízva, hogy a rábizott hadsereggel menjen elfoglalni Ufa várát, míg Pugacseff maga Orenburgot ostromolta.

Az idő 1774-ki január volt; oly kegyetlen hideg tél, a minőre még az orosz krónikákban sem emlékeznek. Az erdőkn, mintha csata lett volna, úgy hasadoztak végig a fák, s a bozóti vad fagyva hullt el az utszelen, a mint préda után látott.

Várakat vivni ilyen időben nem lehetett. A kemény föld megtöltött minden sánczverést, s a fagyon nem lehetett sátorozni.

A két lázadó vezér a szomszéd városokat szállotta meg, s azt lövette, hogy minden éllelmiszert elzárt a körülfogott erődöktől.

Orenburgban már az őrség lovait ették, s valami Kicskof nevű élelmész biztos azt találta ki, hogy a levágott barmok bőreit megfőzette, apróra vágatta, s lisztbe hengergetve, kenyér helyett osztá a katonáknak; a mitől aztán oly súly ütött ki a várbán, hogy az őrség fele harc képtelenné lett általa.

Január 30-án megkísérelé Vallenstierna ezredes kétezer ötszáz emberből álló hadoszloppal keresztültörni a lázadók során; alig hetvened magával tért vissza; a többi, mintegy kétezer ott veszett; — legalább ezek nem kértek többet enni.

Pár század huszár azonban keresztültvágta magát, s ezek hirt vittek Szentpétervárra, minő gazdálkodást követel az a III. Péter csár, ki most ötödször támadt fel sírjából.

A csárna kezdte unni imádójának hódításait. Összehívatta igazi hadvezéreit, s megkérdezték tőlük, melyik találja lehetők egy hadjáratot elkezdni az orosz tél derekán az orosz hósvatagok között?

Ez nem hadjárték; nem diadalmenet: az harc az elemek legdühösebbikével, mely negyven évvel később Európa legbüszkébb hadseregét tiporta lábai alá.

Négyen váltak ki, a kik azt felelték, hogy minden lehet Oroszországban, ha lenni kell.

E négy férfi neve volt: Galiczin herceg, Bibikoff tábornok, Larionoff ezredes és Michelsohn svéd tiszt.

A négy közül kettő a vállalat elején ki-dőlt: Larionoff visszatért Borali vára alól a legelső csata után, melyben a lázadók győztek, Bibikoff pedig behalt a téli hadjárat visszontagságaiba.

Maradt csak Galiczin és Michelsohn.

Ez a svéd már a török hadjáratban hős nevet szerze magának, gyors és merész vállalataival, mikor Borali várából kiindult a lázadók ellen, egész hadserege állt négy-száz huszárból és hatszáz gyalogból; négy ágyúval.

Ezzel a kis csapattal indult meg Ufa várát felszabadítani.

Bármilyen gyorsan járt is, Csika kémei még gyorsabbak voltak; a lázadó vezér megtudta, hogy egy kicsiny csapat közelit, s nem várt tőle egyebet, mint hogy az Ufa helyőrségét akarja szaporítani. Eléje küldött három ezer embert kilencz ágyúval, hogy foglalják el a hegyzorosokat, a miken át kell mennie, ha Ufához akar közelíteni.

Michelsohn azonban nem ment Ufa várának, a merre várták, hanem szánokra ültette embereit s a síkon keresztül egyenesen neki vágott Csika derék táborának.

Oly váratlan, oly vakmerő, oly hihetlen

volt e mozdulata, hogy mikor éjféltán egy óraker rajta ütött Csika előtáborán, senki sem állt ellene; a felriadt lázadók futottak a táborba hanyatthomlok, s ott hagyták két ágyujokat Michelsohn kezében.

A svéd hős tudta jól, hogy az a három-ezer ember, a ki őt a hegyek közül várja elő, az ágyuszóra majd előjön, s két tűz közé szórítja. Hirtelen sánczot alakított egy mély urban szárnyaiból, a sáncz védelmére ott hagyott kétszáz gyalogot, két ágyúval, a többivel ment Csesznakuka város felé, a honnan Csika hadserege bontakozni kezdett már kifelé.

Tíz annyian voltak azok, mint az övéi. Borzasztó útegei felállitva szembe és két oldalt. Csika azt a ravasz tervet gondolta ki magában, hogy néhány ezer emberének deszkákat kötöttet a talpára, hogy így az embermagasságnyi havon kerüljenek az ellen háta mögé; agyon akarta azt szörítani.

Michelsohn látta, hogy itt nincs vesztegetni való idő. Huszárai élére állt, riadót fuvatt, s neki vágott az ellenség derekánál. Erre nem volt az készen. A merész támadás megzavarta őket, néhány percz alatt össze volt törve a tábor közepe, az első útegek elfoglalva, s rögtön a tábor két szárnya ellen fordítva. Erre aztán általános lett a futás. Csika serege, mint a szunyog tábor sztrebent, s otthagytott negyvennyolcz ágyút és nyolcz mozsarat.

Ekkor a győztes visszafordult kis csapatjával elhagyott sánczaikhoz, s az odaérkezett három ezer lázadót most ő szoritotta közre, a kit le nem vágott, az foglyul esett.

A diadalmas hős csak beizent Ufa várába, hogy szabad már a tér, itt az ellenség ágyúi, vontassák be, ő maga meg sem pihent, hanem üldözte vert ellenét, a ki mindenütt véres nyomait hagyta a havon. (Folytatás köv.)

A fényűzés története.

Amaz kérdés: vajjon káros-e a fényűzés, vagy hasznos? — oly régi, mint maga a műveltség, mert a műveltség és fényűzés ikrek, egyik a másik nélkül nem gondolható és nem lehet, egyik oly idős, mint a másik, s a mint a műveltség terjed, oly mérvben terjed a fényűzés is.

És mint mindennek, úgy a fényűzésnek is voltak, vannak és lesznek úgy pártolói, mint ellenségei. Ezért ama kérdés maga is oly régi — mint mondok, mint a fényűzés, s ezért találjuk azt fel már a görögöknél — kiknél ennek pártoló és ellenző, egymás irányában merev és ellenségeskedő szektáira leülnek: ott volt az epikureus és stoikus; amaz élénk, eleven világnézettel használta az élet élvezet s gyönyöreit, emez tulzigorral maga iránt, követte az önmegtartóztatást és mérsékletet, mely legtöbb esetben érzéketlennek látszó önmegtartóztatás fáult.

Ki ne ismerne Diogenest, elhíresült hordójával? ki, midőn az őt meglátogató nagy Sándortól fel volt hatalmazva, sőt kényszerítve, hogy tőle valamit kérjen, — nem kért, nem ohajtott egyebet, mint azt, hogy engedje Sándor szabadon reá sütni a napot; vagy midőn egy ifjut meztelen puszta kezével látott vizet meríteni s inni — még ivópoharat is továbbta magától, mint nélkülözhető fényűzési czikket. Herakleidesz ellenben — Arisztotelesz egyik követője — az atheneiek Marathonnál történt győzelme okának azt állítja, hogy azok a fénytől és csillogó pompától lelkesülten verték vissza az ellenséget.

A legrégibb időktől fogva sokan voltak, a kik kárhoztatták a fényűzést, s úgy tekinték azt, mint átkot az emberiség s a tár-

sadalomra nézve, és mint a sors büntető és boszúálló kezének üldözését. Dandalus Vencenzét illető krónikájában állítja: hogy egy doge neje egykor annyira kevély volt, hogy a míg az akkori szokás szerint meztelen ujjával vihette volna az étkei szájához, aranyból készült kétágu villával evett, a miért később csakugyan súlyosan meg is bűnhődött, holta napjáig beteg maradván. Egy angol történész 1577-ről szóló évkönyvében Angolország akkori rendkívüli fényűzése felett panaszkodik, — mint a hol ez időben oly sok kemény épült, s az addig szokásos fatalak helyett cserép, ón és ezintalak jöttek használatba.

Később Filangieri, Voltaire és Hume úgy tűnnek fel, mint a fényűzés szószólói s védői. A fényűzésnek tulajdonítják az ipar kül- és bel elterjedését s messzire látható virágzását, mint a mely a munkás osztály jelentékenyebb részét foglalkozással halmozva el — nem csupán az életet kényelmesíti, de még a közérkölcösigre is finomítógat hat, azt engedélyesebbé teszi. Majd velök ellentétben Rousseau és Warburton lépnek föl, kik a fényűzést úgy tekintik, mint az emberiségnek a gondviselőstől nyert javakkal való-visszafizetését, tehát ezen jóknak undok használatát, s azáltal veszélyeztetve látják az állam erejét, a hazaszeretetet s polgári erényt, — s végre attól származtatják a gazdagok a tehetősek kiesapongásait, a szegények nyomorát, a társadalom végeledését s rombadőlését. S így divatozott és folyt e vitakérdés minden időben és népnél, minden rendűknél a legelső néposztályig — hol a legcsekélyebb fálvakban is a jó öregek, ha vasárnaponként templomba menve egy-egy divatszertűen öltözött, és kissé fölperézett leányt maguk előtt elhaladni látnak, az erkölcsök megromlása, a régi jó idők eltűnése, s több effélék felett töprengenek, nem gondolva meg, hogy ők is többször szenvednek hasonló bajban, midőn öreg fejeiket arany csipkés főkötökkel s más effélékkel ékesítik föl, — mi pedig elődeiktől hasonlólag kárhoztatásban részesült, és sok panasza szolgálattott okot annak idejében.

Sok részben kevésbbé költséges korunk fényűzése, midőn az ipar olcsóbb kelmék föltalálásával helyettesíti a régi értékes drága szereket, ilyenek péld. a gyapotkelmék, a battiszt, mousselin stb. szövetek.

Igy hát a fényűzés fogalma egészen viszonyos (relatív) s a kor, élet és helyzetviszonyok szerint különbözhetik. Közvetlen itélni meg fényűzést — illetőleg azt egyszerűen magasztalni vagy kárhoztatni, hiba és tévedés. Mert az igen sok esetben helybenhagyható, sőt erkölcsös, de lehet erkölcsösten; megvesztegető és megromtó is. Nagyrészen tévednek azért azok, kik Róma és a régi Athén rombadőlését egyenesen a fényűzésnek rovják föl, mivel a történelemből bebizonyítható, hogy a rendkívüli és kártékony fényűzés, sok tekintetben csak kezdő oka s kuffeje volt a nagyobb elfajulásnak és megromlásnak. Egészséges népnél a fényűzés is egészséges, míg a romlani indultnál beteg és dögleletes.

Helyesíthető a fényűzés, ha — megtartva a mérsékeltiséget és kellő határt — a nép kényelmére s igaz élvezetére irányul, s épen korunk fényűzése is oly jellemű, hogy a köz- a mindennapi ember háztartásába is behat, ki most már oly élvezetben is részesülhet, melyeket alig egy századdal előbb a gazdagok és vagyonosak is nélkülöztek, sőt egészen ismeretlenek voltak előttök. A fényűzés — ha az összes népéletre nemisítő befolyást gyakorol, ha czélul a szépművészetet u. m. zenét, szobrászatot, festésze-

tet és költészetet vette, erkölcsi szempontból is helyesíthető, de semmi tekintetben s egyáltalában helyben nem hagyható ott, hol a nélkülözhetetlen tárgyaktól a mellözhető vagy épen szükségeltlen dolgok miatt fosztjuk meg magunkat, mint egykor Athénben, hol az évenként tartatni szokott nyilvános ünnepek többet emésztettek fel, mint mennyit az összes görög hajórajvet igénybe, hol Euripidesz tragédiáinak színrehozatala több költségbe került, mint a persák ellen folytatott had. Erkölcsiség rontó végül, ha pusztán vágyakat czéloz, s azoknak enged, ha kevesek élvezet sokak nyomorán vásároltatik meg, vagy a vágyak kielégítése merőn az erkölcsiséggel lép szembe. A rómaiak Verres korában éneklő-madarakkal, s legtöbbször ezeknek pusztán nyelveivel lakmározatok aszálaknál a költséges vendégségekben. Lovaiat Spanyolországból, kutyákat Phrygiából, a pávakat Samosból, a darvakat Milosból, a tűnhalakat Kalezedonból, a csukákat Pessinusból, a szörbenceket (osztriga) Tarentumból, a törökösilvát (Dattel) Egyiptomból, a diót Thasosból, és végre a gesztenyét Baticikából hozatták; mindezek a hozatal nehézségei miatt tetemes költségre kerültek, s még sem mellöztek, csakhogy értékesek legyenek, s a bőség és élvezettől túltelt nép inyét a nagy lakomákon csiklandozzák. A rómaiak fényűzése rendkívüli volt, mint a persáké is. Plinius egy római nőt emlit, (Paulla Holliát) kit 3 millió forintot érő (quadringentes tertium) köntösben látott Julius Caesar 450,000 fton vásárolt egy gyöngyöt Sevilla kedvesének. Kleopatra ismert drága gyöngye, melyet Antonius előtt eczetben feloldva ivott meg, 750,000 fton (centies sestertium) ért. Egy római egykor egy angolnáért 450 fton (sex millia nummum) ígért, mit egy másik, hogy ennek kezéről elűthesse, még költségesebben vett meg. Egy persa királynak egyetlen lakomája, melyben 15,000 ember vett részt, 400 talentomba, mintegy 720,000 ftonba került.

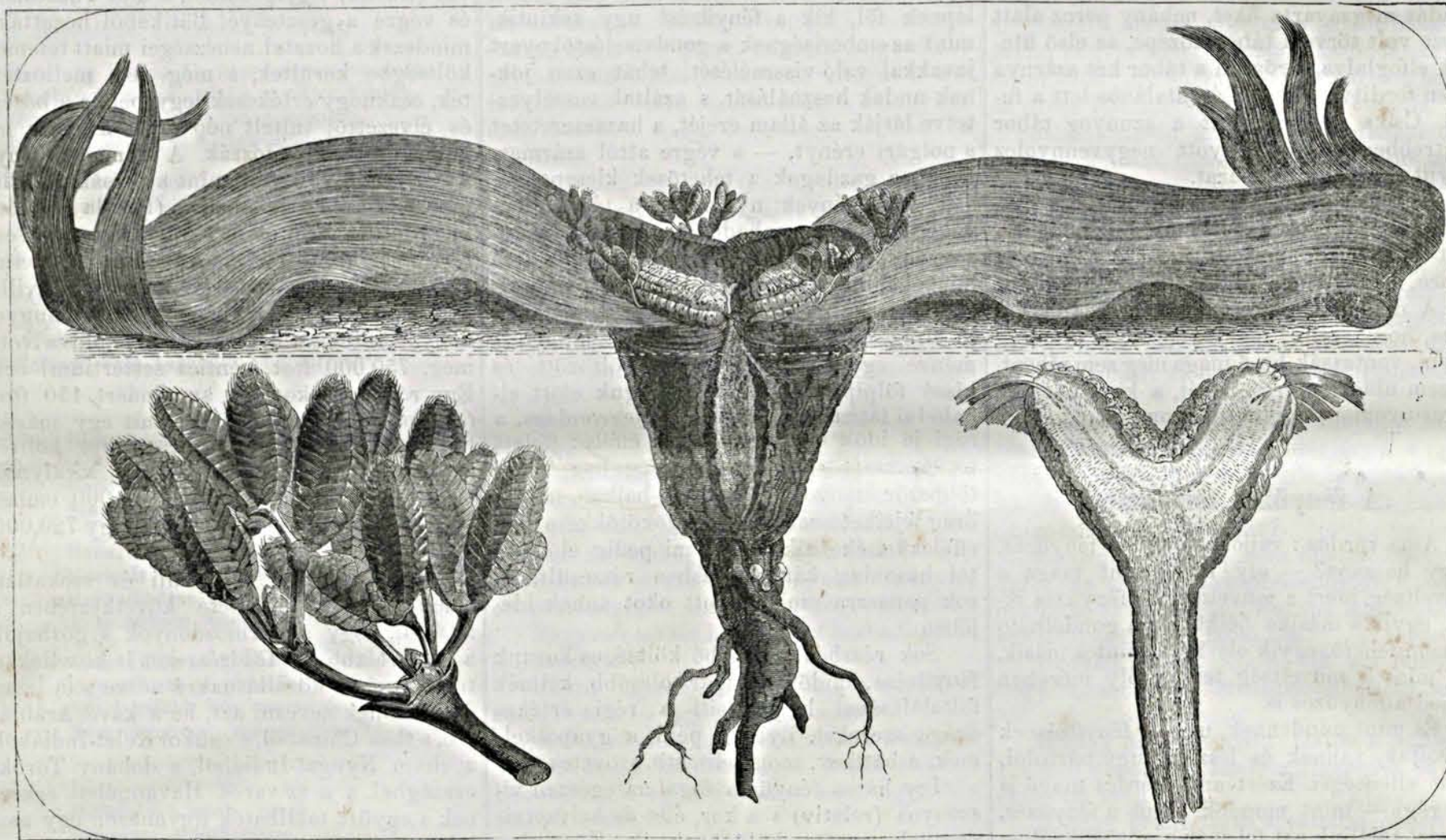
Mai iparunk rendkívüli és szokatlan emelkedése és lendülete következtében s az által, hogy a gőzmozdonyok s gőzhajók a legtávolabb eső földrészeket is közeliékké teszik, még a közállásukra nézve sem lehet fényűzésnek nevezni azt, ha a kávé Arabiából, a thea Chinából, a cukor Kelet-Indiából, a rham Nyugat-Indiából, a dohány Törökországból s a szivarok Havannából érkeznek s együtt találhatók ugyanazon egy asztalon.

A nyers idők korának fényűzését jellemzi a durva érzéki ingerekhez s élvezethez tapadás. Egyes népek gazdászata és háztartása úgy fejlődik, mint az egyéneké. Sajátáguk a becsárjuknak, hogy a földművelés terményeinél a műveltség növekedésével egyenes viszonyban szintén emelkednek, — mig ellenben az ipar és kézmestesség termékeinél alászállanak. Oly népnél, melynél a kultura még alsó fokon áll, a kereskedelem is szűk körbe zárt, s azért az ily nép kereskedelmében hiányzanak a külföld terményei; kézműiparuk a fejlettség csekély fokán állván, ennek termékei is csekély jelentőségűek s korlátozott mennyiségűek. — Ez okból ama korban a fényűzés alig állott egyébből, mint az ételek és italoknak, lakomák s ünnepek alkalmazásával tömeges fölemeléséből. Ide számíthatók — tehát fényűzési czikkéül tekinthetők — a tündöklő fegyverek s értékes ivópoharak a had- és vadászatkedvelő lovagoknál. Nagy Károlynak egy egész uradalma nem tudott vászonneműekben többet fölmutatni, két ágylepedőnél, egy zseb- s egy asztalkendőnél. Az esztümenieknél általában a súlyra voltak főtekintettel, s ez

pedig a műcsin adott azoknak értékeséget, nemkülönben az építmények inkább tömörek, mint szépek voltak, s az építészetenél a tartósság, nem pedig az alkalmasság és csinoság, tekintetű fölénynek. A régi, azonban maig is sok helyt még meglehetősen állapotban levő várak, tömört és vastag köfalakkal bírnak, és épen nem lakályos és kényelmes szobákkal, mert ezek igenis homályosak és zigugosak. Nagy Alfréd palotájában a befúvó szél miatt a falak függönyökkel voltak fedve, s a gyertyák lámpásokban állottak. Az udvari személyzetre ellenben e korban fő- és kiváló gond és költség fordított. Alba herceg madridi palotájában nem volt egyetlen terem, mely korunk kényelmi s fényűzési igényeinek csak távolról is megfelelt volna, de volt 400 szoba az udvari személyzet számára, melyre havonként 1000 font sterling számított, míg ugyanennyi időre Medina-Celi hercege 4000 font sterlinget költött. Oroszországban 1812 előtt akadtak nemesek, kiknek 1000

ról azonban a magasabb és finomabb élvények nem ismerésében lelte alapját. — Midőn tehát a középkor magaslatói a népek önmagukon való uralkodási képességét oly magasra becsülik, többnyire tévednek, mint szintén akkor is, midőn sok egyéb ide tartozó körülményekről, ócsárlólag emlékeznek. A népvándorlás egész Afrikáig önté el csordáival Itália földét. És bár e barbár népek leigáztak mindent, de nem igazhathák meg az ott talált s általok azelőtt soha nem ismert élvek tömegét és fölöslegét; — ezek hódíták meg őket, — s ezek törlek el nyomtalanul a különben hatalmas hódítókat. Homér mindig csak hussal és kenyérral éteti s borral itatja királyait. Az irlandi népmondákban étekel csak tej, vaj, sajt, aprómarha és halak, italul pedig sör fordul elő. Boleyn Anna, VIII. Henrik neje, mint tudva van, reggelire szalonnát evett, és sört ivott. VII. Károly nejről állítják, hogy egyetlen francia nő volt a maga korában, ki két vászon inggel bírt. Ismert dolog különben, hogy a

és kétségbevonhatlan következménye a műipar előrehaladásának, a vagyonszágnak és műveltségnek. Ezért az úgy tekinthető, mint a magasabb fejlettség gyümölcse, — mint hathatós ösztön a tényleges javak megszerzésére. Ezért korunk mai fejlettségénél fogva azt annyival is inkább szivesen üdvözölhetjük, mivel korunké a legjobb fényűzés, és mivel a tudomány és művészet karöltve eredményezik azt; — de ezenkívül olcsóságánál és sokoldalúságánál fogva még a vagyontalanabb polgároktól is könnyen üzhető, és itt — erkölcs finomító befolyását kétségbe vonni nem lehet. S e ponton merül fel, Görögország és Róma történeti példái mellett, ama fontos kérdés: vajjon korunknak is ily vége lesz a kézmű- és iparüzlet kifejlődésének előbbre haladásában, s a mindig terjedező, mindig könnyebben hozzáférhető fényűzés elhárítása miatt? A felelet azonban csak megnyugtató lehet. A népeknél a fényűzés egy maga nem idézhet elő erkölcsi romlást,

Afrikai csodavirág: Welwitschia mirabilis.

szolgájok volt. Vendégségek és menyegzők, s ezeken az ételek és italok rendkívül költségesek voltak. Orániai Vilmos lakadalmán 4000 véka buza, 8000 véka rozs, 13,000 véka zab, 3600 akó bor és 1600 hordó sör fogyasztott el. Csupán a lakadalmi vendégek 5647 lóval voltak. Bajazet török császárnak 7000 solymásza volt. 1 Jakab angol király korában voltak követek, kiknek 500 szolgájok s magának még is csak egyetlen selyemharisnyája sem volt, — s azt miniszterétől kelle kölcsönöznie, hogy a francia követet maga elé bocsáthassa, illőleg fogadhassa.

Ezen tömeges költségek — s a megszokott mértékletlenkedés mellett a közbeső egyéb időkben a lehető legnagyobb egyszerűséget tapasztaljuk.

A fejlődés s mivelődés — mint megjegyzők — egyesek háztartására ugyan oly behatással van, mint egész népre. Az életmódban mutatkozó egyszerűség — egy részről a szokás igénytelenségének s mérséklettségének volt kifejezése, — más rész-

középosztály még a reformatio korában is meztelen hált s feküdt.

E kor azonban a természetszerű fejlettségnek s művelődésnek előrehaladásával elenyészik, — az ipar és kézműszorgalom mindig tágabb és szélesebb kört nyer, mint szintén az idegen népeknél a valódi kereskedelmi összeköttetés is. A városok fölvirágzanak — s lesznek bő raktárai honi és idegen természeti és műterményeknek. Az élv s élvezet leveti ama vad, durva jellemet és megfinomul; eltűnik a rendkívüli szolgaszemélyzet, s támad helyébe az önálló kézművesosztály. A fényűzés kezd mindinkább helybehagyható, megállható lenni, s kellő irányt vesz. Beljebb hat mindinkább a nép közé, s az emberiség érezni kezdi a nemesebb ösztönöket. Az ember kényelmesen, szépen berendezti lakóhelyét. Építeni kezd maga körül; felépíti kisvilágát, hogy kellemessé és lakályossá tegye a földet, s hogy minden élvezetet eszközöljön, melyet a virágzó kereskedelem s kézműipar teremthet.

És valóban a fényűzés — elvitázhatatlan

ha csak egyéb más okok is nincsenek jelen, melyeknek következtében a féktelen fényűzés, mint ellenhatás, körjelenéssé fajult. Nem vonhatunk azért semmi aggodalmat okozó következtetéseket, sőt biztosítva vagyunk, hogy hol a nép jóléte a polgárok szorgalmától származik, ott ily kimeneteltől félni egyáltalán nem lehet, s helyén kívüli minden aggodalom. Hogy azonban más viszonyok között a fényűzésnek még is lehet káros hatása és eredménye, az tagadhatatlan, de ez el lesz távolítva, ha, mint fönnebb is említettük, eme főszabály van szemünk előtt: „a nélkülözhetlent soha ne mellőzd a nélkülözhetőért!” — „Non, quibus indiges, sed quibus carere non potes.” (Ne azt nézd, hogy mire volna szükséged, hanem a mi nélkül el nem lehetsz.) H. Nagy Lajos.

Afrikai csodavirág.

Nem rég Afrikáról szólnán, azon építészeti műremekeket mutattuk be, melyekkel Afrika ós lakói méltán bámulatra gerjeszték a világot:

most pedig az ós természet egyik művének képét nyújtjuk, melylyel az a pálmák hazáját díszíté, egy növény-szörnyeteget, mely a maga nemében épen oly nevezetes, mint a szintén Afrikából került, sokszor emlegetett gorilla.

E különös növény, melyről szólunk, egész 1860-ig ki tudta kerülni a minden ismeretlen fölkatató emberi kíváncsiság figyelmét. Dr. Welwitsch, egy Afrikában járt természettudós, az említett évben akadt reá Dél Afrika nyugati partjain, Benguela lapályaiban, a Negro foknál.

E növény, — mely föltalálója nevével „Welwitschia mirabilis“ vagyis „Welwitsch csodavirága“ nevet kapott, — a legszárzabb homok-sivatagon tenyész, mely hónapokon át nem lát esőt. Törzset, mely alig emelkedik ki pár hüvelyknyire a föld felett, barna és összeroposított kéreg borítja. E törzs körülete néha a 14 lábat is meghaladja. Közepén mintha ketté volna metezve, csekély belemélyedés látszik, melyből mint valami szeszlágy két óriási levél nyulik kétfelé, melyeknek mindegyike egy lábál szélesebb, egy ölnél hosszabb, s szilárdaságra nézve a bőrhöz hasonló. E levelek a vénebb növényeknél majdnem egészen szétrepedeznek; de a mi legkülönösebb, e két levélben kívül többet nem hajt, hanem e kettőt kora ifjúságától késő vénséig megtartja. Nem kevesebb különös azon mód, melylyel e leveleknél az idő folytán szenvedett csomkulásokat a természet viszapótolja. A levél tövéből ugyanis a hajtás mindig új, mindig ifjú, s így a folytonos növés kárpótolja a megcsomkult részeket a mindig egy és ugyanazon levélben.

A növény, mint gyanítani lehet, száz évig is él, s e hosszú időn át, virágán és gyümölcsén kívül, semmi új hajtást nem hoz, hanem megmarad oly állapotban, a mint csirájából képződött.

Gyökere mélyen nyulik a földbe, s több ágat képez.

Virágai a törzs fölött mintegy 40 levélből állanak, melyek páronként kereszt alakot formálnak, s élénk vörös színűek. Ezekből képződnek gyümölcsei, melyek alig egy-két hüvelyknyi, csapos ágacsokan függenek.

Vajjon a növény, vagy bogoyója felhasználható-e, azt még a későbbi vizsgálódások fogják kideríteni.

Képzünkön a főábrázolat magát az épen gyümölcsöt hozó növényt mutatja gyökerével együtt. A mellette levő egy ifjabb növény gyökerének átmetszetét ábrázolja, míg a baloldalon érett gyümölcsei láthatók.

A szem.

Az arcz legremekebb része a szem. Hangos hirdetője ez az alkotó bámulatos bölcseségének. Akár a szem egyes részeit, a bennök föllelhető ritka arányt s összehangzást, akár csodálatos működését, akár végre physiognómiai jelentőségét veszaruk figyelembe — a vizsgáló szellem minden esetben kénytelen elismerni, hogy e kisded érzék a teremtes gyöngye.

A szem áll szemgolyóból, mely zeiros sejtzövettel ellátott csontüregben fekszik. A szemgolyónál külsőleg két hárttyát kell megkülönböztetnünk. — A szaruhárttya (Hornhaut) erős görbületű, kemény és átlátszó. — A kemény-hárttya (harte Haut) fehér és átlátszó. — A szaru-hárttya megett van a szemocillag, mely elől különféle embereknél különféle nyílásnak mutatkozik, s közepén gömbölyded nyílással szemfénynyel — láttal — bír.

Az éji állatoknál a szemfény sokkal nagyobb, mint a nappaliaknál, ennél fogva sötétben is jól látnak. A szemocillag megett van a szilárd és átlátszó jegzőlencse, melynek alakja kétszer domboru lencseszerű, s hátsó része erős hajlású. E lencse a szemet elő- és hátkamrára osztja. A kemény-hárttya belseje barna sejtzöveggel van behuzva, melyet az érhárttya takar. Az érhárttya, ugy szintén a szemocillag belseje is sötét-barna mázzal van bevonva, hogy a fény vissza ne verődjék az idegrece takarja. Az előkamra belsejét az idegrece takarja. Az előkamra viz-nedvvel (ós folyadékkal) a lencse megett ürespedig üveg-nedvvel (nyúlós átlátszó folyadékkal)

val megföltve. A szem mozgása hat izom segítségével történik, s elül átszillogó szempillák által védetik.

A látás ekképen történik: a fénylő tárgyból kiinduló sugarak, a szaru-hárttyára esnek, s szabadon átboccáttnak. A viznedvben törtetnek a függőlegeshez és ez által összegyűjtetnek a szemfénybe. A szemfényen keresztülhalad a sugár és a lencsére esik. Ezen lencse mint kettős domboru lencse a sugarakat még jobban összegyűjti, s gyupontja közelében egy valódi képet képez. Hogy ezen kép valamiképp nagyobbak tünjék, erre szolgál a másik folyadék, mely a sugarakat némileg szétartótká teszi. Ez által keletkezik tehát az ideghárttyán egy valódi és megfordított kép. Hogy ha a tárgy közeledik, a kép távozik, hogy ha a tárgy távozik, a kép közeledik, e végből a szem azon tehetséggel bír, hogy ruganyos ideg segítségével a lencsét vagy ki-vagy befelé mozdíthatja, az az alkalmazhatja magát.

A tárgyakat mi egyenesen látjuk, noha ezek

Az akad. palota szobrai: II. Történettudomány. (Fénykép után).

az idegrecezn visszásan jelennek meg, mert t. i. mi nem ezeket látjuk, hanem mivel a szem a fénylő pontot azon irányba helyezi, a melyben a fényhatás nyér. A tárgy alsó pontjai azonban a szemben fölül képződnek, a baloldaliak — jobban stb.

Hogy két szemünkkel a tárgyat csak egyszerűsen látjuk, az onnét van, hogy a képek a két szemben az idegreceze hasonfekvésű helyein jelennek meg, ellenkező esetben a tárgy kettőzött, úgy például egy égő lámpa kettőzött, ha az egyik szemet utjunkkal félretoljuk.

A tárgyat csak akkor láthatjuk tisztán: 1) ha a kép valóban az ideghárttyára esik, 2) ha a tárgy a megkívánt nagysággal bír, 3) ha a tárgy elegendő fényes, és 4) ha elegendő ideig a szemre hat.

Minden embernek van éplátási távolsága. Az egészséges szem láttávolsága 8–10 hüvelyk. Szemek, melyek kisebb láttávval bírnak, rövidlátóknak mondatnak, azok pedig melyek láttávja nagyobb,

messzelátóknak. E hibákon segítünk a szemüvegek által. Nem lesz tehát érdektelen, ha ez alkalmossal a szemüvegekről is röviden értekezünk. A szemüvegek lencsék, melyekkel biztosabbnézés végett, a rövid- s messze-látó emberek élnek. Ha a kép a szemben az idegreceze elé esik, mint a rövidlátóknál, úgy annak az az oka, hogy a rövidlátó szaruhárttya, s a jegzőlencse igen domboru, s így a sugarakat erősen törzi meg, mi által az ugyanazon fénytömeghez tartozó sugarak, miután az idegreceze előtt vágják egymást, nem egy pontban, hanem csak egy kis síkon találkoznak, s ez által egy bizonytalan kép jö létre. Miután azonban a rövidlátó a szaruhárttyát s a jegzőlencsét sem teheti kevésbbé domborubbá s az idegrecezt sem alkalmazhatja testzése szerint, így egy erős szórólencsét kell a szem elé tenni, mely a képet az idegrecezeze vezesse. A messzelátónál minden ellenkezőleg van. Az átlátszó szaruhárttya s a jegzőlencse kevésbbé domboru, a sugarak kevésbbé törtetnek meg, mi által a kép az idegreceze megett képződik, s bizonytalan, miután ugyanazon fénytömeghez tartozó sugarak az idegrecezt nem egy pontban érik hanem egy kis felületen, s így csak megetté vágják egymást — s miután azon szemrészek sem domborubbak, annálkevesbbé az idegreceze alkalmazkodható, s azért a szem elé egy gyűjtő-lencse alkalmazandó, mely a képet az idegrecezen létesítse. Különféle foka van a rövid s messzelátóságnak, miután az érdekelte szemrészek kevésbbé vagy jobban domborúak. Messzelátók rendszeren a magasabb korúak szoktak lenni, miután ezeknél a szaruhárttya s a jegzőlencse kiszáradás által kevésbbé domborúvá válik. A rövidlátás rendszeren a középkorúknál gyakori, noha fiataloknál is találjuk rendszeren előidézve hosszabb működés által, mely a szemet erősebben igénybe veszi, p. o. írás, olvasás rajzolás stb. Ily segítőlencsék nyomát már az ókorban is feltaláljuk, így Pliniusnál olvassuk, hogy Neró császár a gladiatorok párvindalait egy smaragdon keresztül nézte, más írónál is találunk egyes helyeket, melyek segítőlencsék létezését gyanítatják. — Layard Ninive romjai között talált egy domboru hegy-jegzőből való lencsét, mely hihetőleg szintén opikai czéllal készült. A tulajdonképeni szemüvegek feltalálójául újabb időben az olasz Salvino d'Armato tartatik, kinek Florenzben a Santa Maria egyházában levő sírkövén e következő fölírás olvasható: „Itt fekszik Salvino d'Armato, Degli Armati, a szemüvegek feltalálója. Isten bocsássa meg bűneit. Anno D. 1317.“ Ez mesterségét valószínűleg a pizai Spina Sándorral köztölte, ki 1313 körül halt meg, s ezt tartották az előtt a szemüvegek feltalálójának. A XIV-ik században már nagyban el voltak terjedve a szemüvegek; egy 1463-ik évből való chirurgusi munkában bizonyos szem-viz fordul elő, és hozzá van téve, „ha ez sem használ, úgy a szem-üveghez kell folyamodni.“

Miután a szem oly megbecsülhetlen érzéke az embernek, magában értetődik, hogy annak kímélésére legfőbb gondot kell fordítanunk, mire nézve a tapasztalás következő szabályokat ajánl megtartani:

1) Óvakodjunk, nehogy a szemnek igen erős vagy igen gyöngye fényt engedjünk, azért nem kell a napba tekinteni, szürkületkor irni vagy olvasni; szintén tartózkodjunk a fehér tárgyaktól, melyek erős fényűzést a szemet elkábitják, ilyenek a hó a fehér fal stb. 2) Minden rögtön változása a fénynek a szemek általmas, s azért óvakodjunk sötétből rögtön nagy fénybe átmenni, p. o. pinczéből a szabad udvarba, a háló-szobában az ágyat is úgy kell elhelyezni, hogy a korány fényugara ne essenek az ébredő szembe. Ha villámlik éjjel, nem tanácsos belenézni, s ilyenkor legjobban, az erős fényrohamot gyertya gyújtás által mérsékelni, ezen okból nem helyesülhet az ellenzők használata, kivéve már a beteg szemeknél. 3) Mint ahogy a fényugarak közt középszeren törréssel a zöld bir, a szem kímélésére ezen szín legalkalmasabb, a mennyire tehát csak lehet, engedjünk a szemek zöld színt főleg ott, a hol dolgozunk és tartózkodunk, noha a szobát zöld színűre festeni veszélyes, miután a zöld szín mirenyből készül. 5) Vigyázni kell, hogy a szem rögtön

Egyveleg.

Angol szerkesztői mondani valók. Mánt is csak vizel fíz a szégyen ember. Ugy lát- szik, Angliában is részesülnek a szerkesztők azon boldogságban, hogy furesdől furesdől leveleket s a levelekben legfurcsább kívánságokat küldöz- get hozzájuk az érdekes közönség. E levelekre azután ott is úgy hull a szerk. mondani való, a mint épen lehet. Lássunk egy pár példát. Egy angol vadászlapban többi között következő nyilt- levelezést olvashatni:

1. A B. urnak. Őa legalább 10 fonttal ne- hezebb szeretne lenni, s erre nézve tanácsunkat kéri. Figyelmeltetjük őnt amaz egyszerű sirkői feliratra: „Jól éreztem magam, de még külföldi ember szerettem volna lenni; orvosságot szedtem s meghaltam.“ Ha egyébránt pulykát s ludat lehet hizlalni, miért ne sikerülne ez önnek is?

2. C. D. urnak. Önnek egy chamaleonja van, mely nem akar enni. Sajnáljuk, hogy a rék állat az élet oly nagy gyönyörötől fosztja meg magát.

3. X. Y. urnak. Önnek egy kis kankutyája s egy nőstény tövises-disznója van, s azt kérdezi tőlünk, lehet-e a két állat keresztjezésébe számi- tania. Lehet, hanem előbb tépje ki a disznó tövisét. stb. stb.

(Nadar léghajózása.) Nadar, a híres lég- hajós, a múlt hónapban a brisziusi ünnepek alkalmával, „Geant“ ismeretes óriás léghajóján kilenczed magával a levegőbe szállt, még pedig ezáltal szerencsésen, mert négy órai után, Ipernnél, nyugati Flandriában, minden szerencsét- lenség nélkül ereszkedett le.

(Félobbant löpor.) Egy londoni sürgöny szerint, a hó 1-jén Erith-ben három löportár re- pült légbé 21,640 font robbanó gyuanyaggal. E felrobbanás a környékben 20 mérföldnyire hall- ható volt. A föld rengett bele. Mint mondják a szerencsétlen esettől 40 ember részint meghalt, részint súlyosan megsebesült.

(Hányan voltak az apostolok?) Kölnben törvényes kérdésé vált, hogy hányan voltak az apostolok. Egy mohrheimi földbirtokos ugyan- régi hagyományos joga, hogy minden apostol napján elfoghatja egy bizonyos malom vizét földje öntözésére. Az apostolok tizenkettes száma a biblia szerint megállapított dolog, de a földbirtok- os ügyvédje tizennyegyet számít s ez állítását azzal bizonyítja, hogy Pál és Barnabás ez in apostolnéven említettnek a bibliában, s hogy ezeknek apostolságát az egyház nem is vonta ke- ségbe soha. Hír szerint a bonni theologiai kart akarják véleményadásra felszólítani.

(Ujori Mathusalem.) Déli Oroszország egyik falujában jelenleg egy 135 éves öreg lel- késsz él, s még most is oly erőben, hogy minden kötelességet maga végzi.

(A szem és haj színének öröklése.) A szem- ből való.) Dr. Bergholz Piarro Cabelloban (Ve- nezuelában) e tárgyban vizsgálatokat tett, és pe- dig előlegesen a kaukázai alfaljal. A szülöket úgy választotta, hogy a szín minde tőlél határozott volt, tehát vagy határozottan sötét (baraa) sötét szemekkel és sötét hajjal, vagy határozottan vi- lágos (s öke) szőke hajjal és kék szemekkel. A vizsgálatok eredménye az lett, hogy egyenlőten színű szülők gyermekéül általában a sötét szem- kek a tulnyomók. Ezen észlelet nagyon érdekes. Azon következtetésre ad alkalmat, hogy a kék szemek sötét színű szülőkől olykor olykor világos szemű gyermekek születnek, nem bir jelentő- séggel.

Ez kiegyenlítették azáltal, hogy néha néha világos színű szülőkől is sötét színű gyermekek származnak. A haját illetőleg a sötét a világossal meglehetősen egyensúlyban áll. — A B rgholz által tett é-leletekél s a további következtetés az, hogy az atya befolyása inkább a szemre, az anyáé pedig inkább a hajra terjesz i ki hatását. Ezenki- vül az atya befolyása nagy bu a gyermekeknel, az anyáé pedig nagyobb a nőgyermekéknél. Áta- lában pedig az atya befolyása tulnyomóbb mint az anyáé. Sötét atyától és világos anyától több sötét gyermek születik mint világos; és a barnu- ltak a gyermekek szemében leginkább fog mu- tatkozni. Hol az anya sötét, az atya világos, ott is a söté gyermekek lesznek a tulnyomók, habár kék száma; és a legtöbb barnulát a lánygyer- mekek hajában fog mutatkozni. — Dr. B. L.

szerecsétlen felébredt, (alvása 36 óráig tartott), csak azon veszi észre magát, hogy testét emitt is amott is a férégek rágják, melyket a huslegy lár- vának ismertek fel. E nyomorult állapotában a Szent Lajoshoz címzett kórházba viszik. Daga- natok mutatkoznak mind a hajjal benőtt fejbőr alatt, mind az orr-, szem- és homloküregekben, melyekből kellemetlen büzi genyedség foly ki. Rövid idő telt el, s már a fejbőr, fülek és a szem- pillák át voltak lyuggatva, és ezen lyukakból úgy jöttek elő a kukacok, mint a hangyák a zom- bókából, mi a betegnek egy rothadó hullához ha- sonló tekintetű kölcsönzött. Cloquet Gyula több tányér férget szedett ki az említett részekből; de mint hogy nem juthatott mid-nhová el, hol ezek fészkeltek (mert még a szemgöbő üregei is meg voltak telve) biganykenőcsöt dörzsöltetett be. E szerk szembetűnő eredménye volt, mert követ- kezten a férégek mind megdögültek, és a beteg- get, kinek sebét gyógyulni kezdték, az orvosi akademia előbe akarák állítani, a mint a külföld fejbőr gyuladása befelé vette terjedését, és a beteg agyvelőgyuladásában kimult. A felboncolásnál úgy találták, hogy a fejbőr (periostium) részben el volt pusztulva és a csonttól majdnem egész ter- jedelmében el volt válya. Belől a fejben az agy-velő mindhárom borítéka meg volt gyuladva. Más csudás jelemek között különösen említésre- méltó, hogy ezen egész elpusztulás anélkül törté- nött meg, hogy annál egy csepp vér is látható lett volna.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

(Egy másik eset. Halál légyesípés köv-ke- zésben.) Németországban, Naundorfbán, Lüscher erdőhivataltok egy légy, mely valószínűleg légygyuladásban szenvedő betegnek vagy döglött állatnak járt, megcsipte, és néhány nap múlva e borzostól betegséggel halt meg. Bármennyire hasznosak legyenek is a rovarok az emberiségnek az által, hogy a döglött állat testeket gyorsan fel- emésztik, s ezáltal a levegő tisztogatásához járul- nak; még sem tagadhatjuk el másrészt, hogy a ragályok és járványos betegségek elterjedését hathatósan elősegítik. — Dr. B. L.

T Á R H Á Z.

Madách Imre halála.

Ujabb ravatal áll ismét előttünk, egy újabb sír a hon földén, mely mellett fájdalommal kell megállanunk. E vezetteles egyik példányképét, s az irodalomnak egyik fölkezt bajnokát szólítja közlünk el.

Madách Imre, az 1861-iki országgyűlésen Nógrád megye képviselője, — a Kisfaludy-társaság és a magyar t. akadémia tagja, — az „Ember tragédiájá”-nak lánglelkű költője, Alsó-Sztrégován, hol csöndes visszavonultságban élt, e hó 5-ikén reggel 2 órakor elhunyt.

Alig négy éve lépett a nyilvános élet sorompói közé; de oda, most 42 éves egész életének tapasztalásait és tanulmányait hozta, s míg jellemének tisztaságát becsülte a társadalom, téletének erejét használta a közügy: addig lelkének magas röpülését örömmel üdvözölte s babérral jutalmazta a műzsa.

A veszteség, mely elhunytával irodalmunkat érte, annál nagyobb, mert munkás élete közepén kellett töle válnia. Az „Ember komédiája”, mint egy bevégnél maradt utána hátra, melyről a balsors levetette az alkotó kezét.

Hűlt porait Alsó-Sztrégován, e hó 7-ikén adták át a sírnak, mely alkalommal nagy volt a részvevők, nagy volt a könyezők száma.

Ereze a veszteség nagyságát, midőn áldást kérünk hamvaitra: egyszersmind vizsgálatát keresve s óhajunk föl, Csalmajainak az elhunyt nagy emlékeztetőre irt költeménye végsőraival, mondván:

De nem, nem halt meg ő! Nem halt meg a nemes, Ki e dicső nevet viselni érdemes!
A szellem él s örök; csak a test porlatag, Melynek pihihi jó a csendes föld alatt.
Ő élni fog: míg él a hű emlékeztet; S nevére fényt a hír örök sugára vet.

Irodalom és művészet.

“(Mennyiség-tani munka.) Corzan-Avendano Gábor tanártól, Eggenberger Ferdinánd könyvtárosa, „Szögörtan és alkalmazása a sík-, három- és sokszögörtanra” című műve jelent meg, elemző módszer szerint. 174 lap 8 rétből, a szögörtani függvények egymás által kifejezését mutató táblával.

“(Reményi Ede első hangversenye) a n. m. z. színházban — rendkívüli előadásul — jövő szerdán, okt. 19-én lesz. Műsorozatából kiemelhetjük: Joachim magyar modorban irt nagy hegedűversenyt zenekísérettel; Wagner Richard „Lohengrin” című operájából, „Ela námenetét a Mins-terbe” Reményi átirata szerint; szintén így eszményített magyar népdalokat; továbbá Chopin Polonaise-t s végül Reményi Rákóczi-indulóját. — A második hangversenyt (okt. 21-én) kiváló érdeket költöztet: Beethoven nagy hegedűversenye zenekísérettel s azon hegedűkötés, melyet Reményi Schubert „Divertissement a la Hongroise”-a felett irt s nagyreményű tanítványa, Plotényi Nándorral együtt ad elő.

Egyház és iskola.

“(Haynald Lajos) volt erdélyi püspök, most karthágói érsek, az erdélyi r. kath. egyházmegyéhez, Szécsényből, szülői házából okt. 3-án kelt búcsulevelet intézett, melyben előadván, hogy a pápa IX. Pius 6. szentegye által a most pusztult állapotban levő karthágói egyház érseki címével ruháztatván fel, hódolva fogadja az erdélyi egyház püspöki hivatalától felmentését, a búcsuzó sorában így szól: „Jölehet, aggodalmas és terhes

volt hivatalodasom, nehezemre esik mégis elválni hűveim töle, kikkel tizenkét évvel több, — mint az általam most is mélyen tisztelt, nagy érdemű Kovács Miklós püspöknek előbb ugyan püspökegédje, utóbb pedig püspöki utódja, jót és rosszat híven megosztottam.”

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

“(A pesti őszi loversenyek.)” mint említettük, okt. 16-án és 18-án délután lesznek. A kitűzött díjak között legmúltabb a figyelemre az úgynevezett „pesti díj”, melyért ma történik a futás. E díjat adakozás utján, pesti polgárok alapították, 1864-től 1869-ig, hat évre kötelezvé magukat. A kibocsátott aláírású 1548 ft. és 11 arany gyűlt egybe, mely összegből az idén keresszámmal 1500 ftot és 10 aranyat tüztek ki. A kezelési költségeken túl fönnmaradó összeget a jövő évi díjhoz fogják csatolni. E „pesti díj” évenként legalább is 1000 ftból fog állani.

“(Agár-verseny.)” A soltvidéki vadász-társulat, agár-versenyt folyó hó október 26-án, — a szokott értekezlettel együtt Duna-Vescén fogja megtartani. Egyszersmind a még hátralékban levő tagokat kéri, hogy a f. évi tagsági díjat szintén Duna-Vescén a társulat jegyzőjének Salamon Pálnak küldjék meg, vagy szolgáltatásuk át.

“(Betiltott vásároknak.)” A Veszprémmegyében uralgó keleti marhavész miatt, Devecser, Tüskevár, N.-Szőlős, N.-Pirit és Somló-Vásárhely városokban a szarvasmarhavész megtartása a vész idejére további intézkedésig betiltott.

“(Borkereskedésünk hitelösszegének megszárdítása.)” tagadhatatlanul közös érdekű dolog. Legközelebb egy erre célzó rendeletet adott ki a helytartótanács. Ugyanis, a Hegyalján a borkereskedésben harmadfél akós hordók vannak szokásban; de néhány boroszló borkereskedő, kik a Hegyalját hosszú idő óta látogatják, azt tapasztalta, hogy a hordók 15-40 itozével kisebbek, mint a milyeneknek szokás szerint lenniük kelene. A boroszló kereskedők ebbeli panasza folytán a helytartó tanács, Zemplémmegye főispánját felszólította, hogy a kormányzatára bízott megyében minden bortermesztő községnek szigorúan meghagyni sziveskedjék, miszerint a kebelükben levő bodnártermesztőknek és kádároknak kemény büntetés alatt megtiltsák, a szokásossá vált harmadfél akós hordóknál kisebbeket készíteni, s ezek valamint a neta áni szükség esetében kivételesen finomabb külön borokra használt kisebb tartalmú hordók is — ezentul mindig a tartalmukat pontosan kifejező hatóságú bélyeggel látassanak el, s csak ekkép hitelesített hordókban levő bor bocsáthatassék a kereskedésbe. Ezen rendelet mindenekelőtt a hegyaljai borpiacot illető panaszok elhárítására van ugyan intézve; de a királyi helytartótanács ezenfelül hason tartalmú rendeletet küldött Soprony-, Zala-, Veszprém-, Pest-, Nógrád-, Heves-, Szatmár-, Abauj-, Ung-, Beregh-, Ugocsa-, Bihar-, Arad- és Pozsonymegyékhez; továbbá Buda, Pest, Soprony, Kis-Márton, Modor, Bazin, Sz. György, Pozsony, Szatmár-Németi, Arad, Ruszt, Versecz és Nagy-Várad városok községeihez is.

Közeledek, egyletek.

“(A magyar tudományos akadémia) bölcsészeti, törvénytudományi és történelmi osztályának okt. 10-én tartott ülésében először is Konek Sándor l. tag, értekezett a berlini statisztikai szeminariumról, e két év óta fennálló tanintézet belső elrendezését, tantárgyait s oktatási eljárását ismertetően. — Utána Hunfalvy János l. tag czáfolgatta Erkövy Adolf l. tagnak e mult ülésben az erdőről, mint eső-tényezőkről tett állításait, ugy szintén Erdődi Adolfnak az „Erdőszeti Lapokban” e tárgyban kifejtett nézeteit, kik azt állítják, hogy az erdők nincsenek befolyással az esőzésre s hogy az éghajlat az erdők kiirtása után nem változik. Hunfalvy kétségtelen adatokkal mutatta meg az ellenkezőt, például Palaestinat s Franciaországot hozván föl; s állítá, hogy a fák, ha esőt nem okoznak is, de nyirkossá teszik a levegőt, s bővebb harmatot idéznek elő. Czáfolatát meleg szavakkal fejezte be az erdőápolás érdekében, mert az erdő — ugymond — nemzeti tőke,

Közeledek, egyletek.

“(A magyar tudományos akadémia) bölcsészeti, törvénytudományi és történelmi osztályának okt. 10-én tartott ülésében először is Konek Sándor l. tag, értekezett a berlini statisztikai szeminariumról, e két év óta fennálló tanintézet belső elrendezését, tantárgyait s oktatási eljárását ismertetően. — Utána Hunfalvy János l. tag czáfolgatta Erkövy Adolf l. tagnak e mult ülésben az erdőről, mint eső-tényezőkről tett állításait, ugy szintén Erdődi Adolfnak az „Erdőszeti Lapokban” e tárgyban kifejtett nézeteit, kik azt állítják, hogy az erdők nincsenek befolyással az esőzésre s hogy az éghajlat az erdők kiirtása után nem változik. Hunfalvy kétségtelen adatokkal mutatta meg az ellenkezőt, például Palaestinat s Franciaországot hozván föl; s állítá, hogy a fák, ha esőt nem okoznak is, de nyirkossá teszik a levegőt, s bővebb harmatot idéznek elő. Czáfolatát meleg szavakkal fejezte be az erdőápolás érdekében, mert az erdő — ugymond — nemzeti tőke,

melyet nem szabad eltékozolni, s hathatósan ajánlja azt a nemzet, a kormány, a birtokosság s a népevelés gondjaiba. — Ezután Kubinyi Ágoston tett hivatalos jelentést a magyar orvosok és természetvizsgálók maros-vásárhelyi gyűléséről. A jelentéshez csatolta a gyűlés nyomatványait s az emlékre veretett érmet is. — Ez ülésben az elnökök távolléte miatt Kubinyi Ágoston tiszt. tag elnökölt.

“(A pesti nemzeti kör) ez évi rendes közgyűlését okt. 26-ikán d. u. 3 órakor s folytatódólag a következő napokon tartja. Tárgyai a következők lesznek: az igazgatók és választmányi tagok megválasztása; a jövő kör-évi költségvetés megállapítása; a számadások megvizsgálása, s más a társulat érdekében teendő rendelkezések.

“(A szepesi takarékpénztár részvényesei) okt. 9-dikén Lőcsén Zsedényi Ede elnöklete alatt közgyűlést tartottak, a melyben a magyar földhitelintézet ügyeinek vitele iránti szerződés véglegesen megállapították. Az üzleti kimutatás szerint, a forgalom 1863-ban 2,350,924 fra rugott, a felek betételei azonban — melyek mult évben 258,000 forintot tettek — 241,000 fra leszállottak, s a visszafizetett betételek m. től 9-ig 217,000-ig emelkedtek. Az 1863-ki évet tehát nem lehet a kedvezők közé számítani.

“(A most alakítandó „magyar általános biztosító-társaság”) alakulási közgyűlést, az intézet helyiségében (Pest, bálványutca 7. sz. első emelet), e hó 17-ikén délután 4 órakor fogja tartani.

“(Csallóköz visszabálozótársulata) ez évi választmányi ülést tartottak, mely alkalommal határozatba ment, hogy a nagyobb munkálatokhoz csak akkor fog a választmány, ha aláírás útján legalább 100,000 ft. lesz biztosítva s 30,000 ft. tetteleg befizetve. A közönség egyszersmind újabb aláírásokra körlevelek által fog felhívattani, egyszersmind az előleges költségek fedezésére minden aláíró mindjárt az aláírásnál 1 ftot fizet, hogy ne kelljen e költségek tekintetéből a főtőkéhez nyúlni. A változtatott alapszabályok kidolgozására kiküldetett bizotmány is befejezte munkálatait.

“(Közegészségi állapotok.)” A mult aug. hóban Pesten 4032 beteg volt, kik közül 2549 járólag, 1483 a kórházakban fekvőleg orvosoltatott és p. 1220 a p. sz. Rókus. 58 a szegény-gyermekkel 59 az izraelita, 22 a keresked. kórházban stb. Ezekben a gyógyulási arány 50.81, a halálozás 6.25% volt. Egyegy ezer beteg közt általában szenvedett 2 agyverőmenyben, 32 szembántal-makban, 22 tüdőlobban, 50 tüdőgümőben, 119 bujakórbán, 1 himlőben, 3 kanyaróban, 5 vörhenyben, 31 hagymázban, 23 váltólázban s a t. A halálozás nagyobb volt mint a megelőző hóban, ugyanis meghalt összesen 607 ember, és p. 305 fi-és 302 nőnemi. Született 577, és p. 291 fi-és 286 leány-gyermek; ezek közt volt 192 törvénytelen. Házasult 125 pár.

Közeledek.

“(A bérkocsisok árszabályozása.)” E hó elejétől kezdve a pesti bérkocsisok korlátozására a kapitányúság új árszabályt bocsátott ki, melynek megtartása a bérkocsisoknak szigorúan meg-hagyatott. Hogy a közönség magát annál biztosab-ban tájékozhassa, igen czélszerűen úgy intéz-tek, hogy a fölfogadott bérkocsis nyomatott jegyet köteles átadni fölfogadójának, mely jegyre a bérkocsis száma s az árszabály főbb pontjai vannak följegyezve. Így az egyfogatós bérkocsisok a következő nyomatványonak vannak ellátva: „Koc-siszám: Ezen jegy panasz esetére a legközelebbi rendőr-közegnek átadandó. — Árszabály: Az első negyedóra 25 kr., félóra 40 kr., 3/4 óra 60 kr., egy óra 80 kr. — A vaspályaudvartól: A Lipótvárosba 60 kr., Pest egyéb városrészeibe 60 kr., Budavárába s egyéb városrészeibe 1 ft., cészfürdőbe s ujtelerre 1 ft. 40 kr., Ó Budára 1 ft. 60 kr. — A gőzhajó-állomásoktól: A bel-s Lipótvárosba 40 kr., Pest egyéb városrészeibe 60 kr., Budavárába s egyéb városrészeibe 1 ft. A kocsiban el nem helyezhető nagyobb podgyásért külön 10 kr. fizetendő. — E jegyen kívül bővebb tájékozás végett, minden kocsiban az egész árszabálynak kifüggesztve kell lenni.

Közeledek.

“(A magyar tudományos akadémia) bölcsészeti, törvénytudományi és történelmi osztályának okt. 10-én tartott ülésében először is Konek Sándor l. tag, értekezett a berlini statisztikai szeminariumról, e két év óta fennálló tanintézet belső elrendezését, tantárgyait s oktatási eljárását ismertetően. — Utána Hunfalvy János l. tag czáfolgatta Erkövy Adolf l. tagnak e mult ülésben az erdőről, mint eső-tényezőkről tett állításait, ugy szintén Erdődi Adolfnak az „Erdőszeti Lapokban” e tárgyban kifejtett nézeteit, kik azt állítják, hogy az erdők nincsenek befolyással az esőzésre s hogy az éghajlat az erdők kiirtása után nem változik. Hunfalvy kétségtelen adatokkal mutatta meg az ellenkezőt, például Palaestinat s Franciaországot hozván föl; s állítá, hogy a fák, ha esőt nem okoznak is, de nyirkossá teszik a levegőt, s bővebb harmatot idéznek elő. Czáfolatát meleg szavakkal fejezte be az erdőápolás érdekében, mert az erdő — ugymond — nemzeti tőke,

Mi ujság?

“(Madách Imre temetése) Alsó-Sztrégován, e hó 7-én történt meg. A lakháznál Imády balassagyarmati kath. lelkész tartott halotti beszédet, a sirdk Kies Gábor, losoncai lelkész emelte ki az elhunyt érdemeit, végül pedig Bodnár István balassa-gyarmati ügyvéd búcsuzott el tőle, mint országgyűlési képviselőtől, a balassa-gyarmati választó-kerület nevében, s a losoncai dalárda zengett fölőtte búcsúneket. Legyen áldás emlékeztén!

“(A budai magyar színházi ügyre) — írja a „P. H.” — egyelőre szomorú napok várnak. —

Melléklet a Vasárnapi Ujság 42-ik számához 1864.

Nemzeti színház.

Péntek, okt. 7. „A harmadik magyar király.” Eredeti dráma 3 felv. Irta Tóth Kálmán.
Szombat, okt. 8. „Ördög Róbert.” Opera 5 felv. Meyerbeertől.

Vasárnap, okt. 9. „Mátyás király lesz.” Tör-téneti színmű 3 felv.
Hétfő, okt. 10. „A csacska nők.” Vigjáték 3 felvonásban.

Kedd, okt. 11. „Rigoletto.” Opera 4 felv. Gilda szerepében Fehérvári Mari. a., színházunk egykori tagja lépett föl.

Szerda, okt. 12. „Grilli.” Eredeti szomorú-játék 5 felv. Szigligetivel. A czimszerepben, mint vendég, Molnár lépett föl.

Csütörtök, okt. 13. „Faust.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Gounod.

Budai népszínház.

Okt. 7. „A csikós.” Népsz. 3 felv. Sziglige-titől.

Okt. 8 és 9. „Dunanan apó és fia utazása.” Operette 3 felv. Offenbachtól.

Okt. 10. „Tíz leány és egy férj sem.” Operette 1 felv. Ezt megelőzte „Férj az ajtó előtt.” Operette 1 felv. Offenbachtól.

Okt. 11. „A zsidó.” Népsz. 4 felv. Sziglige-titől.

Okt. 12. „Viola” vagy „Az alföldi haramiák.” Népsz. 5 felv. Szigligetivel.

Okt. 13. „Bíbor és gyász.” Dráma 4 felv. Irta Hegedüs Lajos.

Szerkesztői mondanivaló.

7363. Szentkatolna. B. L. Az elfogadás egyelőre csak a beküldött kivonatára állott. Az egésznek kiadása a törvényszéknek fogva lehetett. Hanem később talán ismét adhatnánk egy ily részletet. A választást és elhatározást ön tapintatára bíznók.

7363. Pécs. Sz. r. A cikkek és rajz csak késik, de nem marad el. A legalkalmas időpontot meg fogjuk találni.

7364. Egy. levelezésünk. A tulipános szóáradás lehetlenné teszi, a benne uszó svovány tényeket kihalászni. Egyszerűségeit kérünk és világot előadást. Példát mond-junk? Olvassa csak ezen passzusát ön leveléből: „Haladatlans-sággal vádolnám tollam, ha a halgatás rideg (!) nyu-galma (!) áldozatává (!) engedném azon ünnepegy rövid leírását, melyet előző (!) városunk szencsés volt” stb. Ezt egy az idővel gazdálkodó, gyors vidéki tudósító így adta volna elő: „Ünnepek volt.” Azután pedig nem okt. 4-én írta meg azt, a mi szopt. 21-én történt, hanem még az nap boldogított volna vele a szerkesztőt.

7365. Szabadkiszállás. Sz. K. Az előzetes szeptember végeig volt bejegyezve, s most ismét utalvány kellene. Valamikép csak elintézzük.

7366. P. Arad. Cz. I. Megkaptuk azt az óriás két napraforgót, melynek tányéra akkora, mint a holdvilág. — Mi tevők legyünk vele, miután már illendően megcsodál-tattuk? Gazda! kobelre kitüntető érdemjelnek beillenék; mi ia köszönettel vettük.

7367. Sugatag. O. P. A hiányzó számot elküldtük, a mellékelt levelet átadtuk s a küldött cikkekért köszönetet mondunk. Egressy Gábor egzségi állapotáról szóló tudó-sítása örvéntesen hatott ránk.

7368. Nyiregyháza. M. L. Nem lehetett eddig. Elhá-ríthatlan adadályok jöttek közbe. De azért a közlemény sem idejét nem mulaszt, sem érdekét nem vesztette. Mihelyt alkalmas időpontot találunk.

7369. Húszfűlő, a rablóról. Ismeretlen ösém uram, ez a versemény nem sikerült, de még kevésbé az álarok-kadás. A humor istenasszonyának erősebb mosolygását ki-vánva ön fejére, tisztelőttl maradtunk.

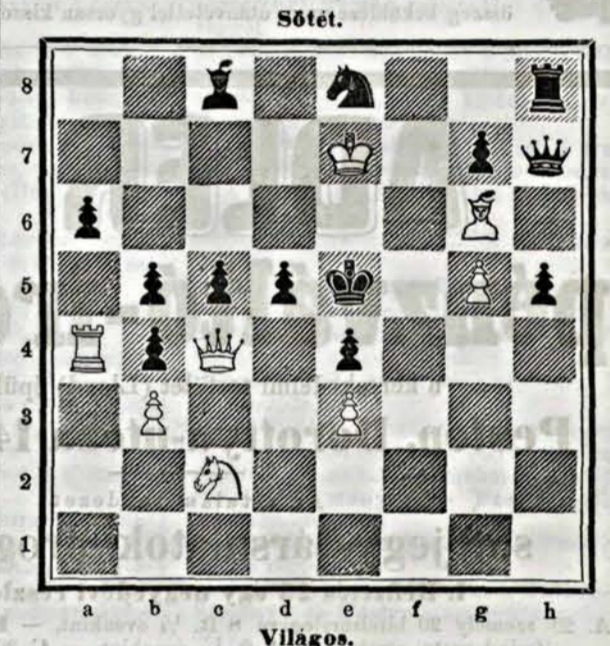
7370. Rimaszombat. S. M. A mint látja ön, az első-vel hamar elbántunk de a második alkalmasint több baj lesz.

7361. Pest. R. D. Madách Imre jól találta arczképe a Vas. Ujság 1862. évi 21. számában jelent meg. 7362. Debreczen. — A mint a következő mutatja, a sajtóságos körülményekkel összefüggő s kissé kényes ügy-ben nem jött meg az óhajtott eredmény. A pénzrel mit tegyünk?

SAKKJÁTÉK.

A „pesti sakk-kört”, új helyiségében, a nádor-utcazi „Velemezo-kévéház”-nál, ma délután nyitják meg ünnepe-lyesen, a többek közt egy tanácskozási játszmaival (Con-sultations-partie); még pedig, a mint hivatalosan értesít-ünk, ez alkalomkor a kör törmei nemesek a tagok, hanem minden sakkbarát számára nyitva állanak. — Örülünk, hogy a magyar sakk, melynek eddig egyedül szerény rova-tunk volt nyilvános képviselője, létezésnek és majdan erejének újabb nyilatkozványát adja, s hiszszük, nem esa-lódunk, ha az új körhöz a legszebb reményeinket kapcsoljuk. A kör új helyisége is, — mint látni alkalmunk volt, — igen díszes, berendezése czélszerű, s különira Európa legszebb klubjai sorában áll; ohajjúk, hogy bel-erőben is ily polezra emelkedjék föl. És most, midőn e néhány sorban szives üdvözlésünket küldjük, itt következő feladványunk — valamint szerzője, egy a mi ohajtatunk szerint is — a „pesti sakk-körnek” legyen ajánlva.

251. sz. f. — Vész J. A. tanártól (Budán).

Világos indul, s 4-ik lépésre motod mond.

A 246-dik számú feladvány megfejtése.

(Healey Franktól Londonban.)
Világos. Sötét. Világos. A) Sötét.
1. Fb7-d5 c5-c4A) 1. . . . . g4-g3
2. Vf7-f8 tetsz. szer. 2. Vf7-f8 tetsz. sz.
3. V-v. B-tmat. 3. Vb3-c4mat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Pesten: Farkas Ferencz. — Cselkő György. — Márki István. — Szent-Király-Szabadján Furst Sándor (az előbbi is). A többi csak kísérlet s könnyen meggátható.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1864. október — deczemberi folyamára.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva: Évnyedre: Mind a két lapra . . . . . 2 ft. 50 kr.
„ Csupán a Vasárnapi Ujságra 1 „ 50 „
„ Pol. Ujdonságokra 1 „ 50 „

A hirdetések díjai a legolcsóbban számít-tanak.

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala.
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

TARTALOM.

Maschierovics szerb patriárka (arozék). — Hulló levelek. — A vakmerő (folytatás). — A fenyítés története. Afrikai csodavirág (képpel). — A szem. — Az akadémia palota szobrai. II. Törvénytudomány (képpel). — Levelek Szécsényből. — Rendkívüli természetű emberek. — Mily ártalmas lehet a légy. — Vidéki közlemény. — Egyelőg-Tarháza: Madách Imre halála. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Köz-intézetek, egyletek. — Közeledek. — Mi ujság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónap-és hetnap.	Katholikus és Protestáns naptár.	Görög-orosz naptár.	Izraeliták naptára.	○ Nap	● Hold		
				hossza	kép nyug.	hossza	kép nyug.
	Oktober	Oktober (6)	Tisri	fok v. ó. p. ó. p.	fok v. ó. p. ó. p.		
16 Vasár.	B 22 Gál Flor. B 21 Gál	4 D 17 Hierot.	16 Sáb. ú. 2.	203 21 6 20 5 10	39 31 5 37 7 41		
17 Hétfő	Hedvig ösvegy Hedvig	5 Karthína	17 Abdiel	204 20 6 22 5 8	53 45 6 37 8 53		
18 Kedd	Lukács evang. Lukács	6 Tamasz ap.	18 Abdon	205 20 6 23 5 6	67 86 7 24 10 0		
19 Szerda	Alkantar, Péter Nándor	7 Sergusz	19	206 20 6 25 5 4	81 01 8 18 10 58		
20 Csüt.	Vendel hv. Vendel	8 Pelagia	20 Abdenag.	207 20 6 26 5 2	94 0 9 16 11 48		
21 Péntek	Orsolya, Vidor Vidor	9 Jakab ap.	21 Palm imm.	208 19 6 28 5 0	106 39 10 15 * 30		
22 Szomb.	Mór pk. Kordul Mór	10 Eulámpius	22 Sáb. ú. v.	209 19 6 29 5 59	118 58 11 16 1 5		

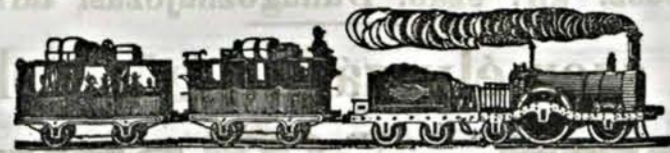
Hold változásai. ☾ Utolsó negyed szombatn 22-én, déli 12 óra után 44 perczel.

A Vasárnapi Ujság f. é. július — deczemberi folyamából teljes számú példányokkal még szolgálhatunk.

Félévi előfizetési ára 3 forint.

Császári királyi szabad. tiszta-vidéki vasut.

MENETREND,

1864. október 1-től kezdve további rendelésig.

I. Bécs- és Pestről Kassa felé.

Table with train routes and times from Bécs to Kassa. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

II. Bécs- és Pestről Nagyvárád felé.

Table with train routes and times from Bécs to Nagyvárád. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

III. Bécs- és Pestről Arad felé.

Table with train routes and times from Bécs to Arad. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

IV. Kassáról Pest és Bécs felé.

Table with train routes and times from Kassa to Pest and Bécs. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

V. Nagyvárádról Pest és Bécs felé.

Table with train routes and times from Nagyvárád to Pest and Bécs. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

VI. Aradról Pest és Bécs felé.

Table with train routes and times from Arad to Pest and Bécs. Columns include destination, departure time, arrival time, and frequency.

A közállomásokról indulás ideje, a minden pályaudvaron kifüggesztett részletes menetrendben van kimutatva.

A vasúthoz csatlakozó postakocsik menetrende:

Detailed text listing train schedules for various stations including Arad, Nagyvárád, Nyiregyháza, Szathmar, Tokaj, Kassa, and Przemysl.

Az igazgatóság.

7855 791 (3-12)

GRIMAULT és TARSA

gyógyszerészek

vastartalmu szörpje vörös chinahejéből

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb s kellemes ízű folyadék-gyógyszer, mely eddig szétbontás nélkül nem vala összevegyíthető, két alkotórészt tartalmaz, u. m. a vasat, mint a vér elemét s a chinahejt, mint az edzőszerek legkitünőbbjét.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utcában 7-ik sz. a.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1864 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

A dors-máj-olaj használata fölösleges!

GRIMAULT és TARSA

gyógyszerészek

jódtartalmu retek-szörpje

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

A párisi kórházak legbirneves orvosai bizonyítványai által az e szörp fölötti vélemények több egyetem által igazoltatott s megpróbáltatott; e szörp, a dors-májolaj helyett — melyet jóval felülmúl — a legnagyobb eredménnyel használtatik.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utcában 7-ik sz. alatt.

Advertisement for METH S. vaszonkereskedése in Bécsben, Rothenthurm-Strasse Nr. 29. Includes details about fabric quality and prices.

ismét egy nagy halmaz kitünő s valódi rumburgi vásznat vásárolt meg, az érték felényi áráért s áruba bocsátja most azt, s addig, míg a készlet tart, 50 száztólival olcsóbbért, mint bárki más.

Megrendelések, postai utánvét vagy a pénzösszeg beküldése mellett, gyorsan és lelkiismeretesen fognak eszközöltetni; mustakkal s terjedelmes árszabályokkal kívánatra szívesen szolgálunk.

Árszabály.

Egy fél tucat valódi hollandi vagy irlandi vászonsebkendő, 70 krtól 1 ft. 20, 2 ft. 2 ft. 50 krig a legfinomabb. Egy fél tucat valódi rumburgi vászonsebkendő 2, 3, 4, 5, 6 ftig a legfinomabb.

GRIMAULT és TARSA

gyógyszerészek

növény-matico-injectiója s matico-tokocskái

Párisban, 7, rue de la Feuillade.

Ezen legújabb gyógyító szer, mely a gonorrhéák és sikeres gyógyítására, anélkül, hogy stricturákat, vagy a belső részekben gyuladásiakat okozna, a matico-perni faleveleiből van készíttetve.

Magyarországra nézve a főraktár létezik Pesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél a király-utcában 7-ik sz. a.

Advertisement for SRÉTER KÁLMÁN VERSEL, Nagy nyolczadrét. 434 lap. Fűzve 1 forint 50 krajczár. Kötve velin-papíron 2 forint a. é. 818 (2-2)

Pest, október 23-án 1864.

Előzetési feltételek 1864-ik évre: Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Félévre 5 ft. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokaként, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer használt petty sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krba; háromszor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krba számítatik.

Markó Károly.

(1790—1860.)

A véletlen úgy hozta magával, hogy ez európai hírvé képművésznök arczépe a Vasárnapi Ujság csarnokában még eddig meg nem jelent. Midőn e mulasztást most pótolni sietünk, reméljük, hogy a néhány évvel ezelőtt elhunyt jeles férfiú életrajzá- nak vázlata is érdekes és tanulságos olvas- mányul fog szolgálni e lapok olvasóinak.

Markó Károly a Szepeesség fővárosában, Lőcsén 1790-ben született, hol atyja György városi mérnök volt. A fiut atyja szintén mérnökségre szánta s már gyöngédkorában a rajzolásra s festészetre oktatta, később a mérnöki tanfolyam be- végzésére Pestre küldte. Midőn a mérnöki oklevél már kezében volt, Markó Károly ismét visszatért a Szepeességre, s először is Lublón, az ottani kamarai ura- dalmomban nyert napi díjnoki ál- lomást, utóbb gróf Eszterházy László, akkori rozsnói püspök, nevezte ki uradalmi mérnöké- nek. Gömörmege regényes tájait szemlélve, mindinkább felébredt benne festészeti hajlama. Úres óráit már ekkor tájképek festé- sére használta, s vezető kéz és mintaképek hiányában, maga a gyönyörű természet volt apóló dalkája, kinek éltető emlein csüggve, mindinkább fejlődött lappangó tehetsége.

Rozsnyón és vidékén csakha- mar figyelmet ébresztettek a na- turalista művész képei s a ma- gyar arisztokratia több tagja nem csak serkenté a megkezdett pá- lyán, hanem segélyezéséről is gondoskodott. Ily biztatások kö- vetkeztében történt, hogy keble sugallatát követve, Markó Károly elhagyta mérnöki hivatalát s 1818-ban Pestre költözött, azon reményben, hogy művészeti szen- vedélye számára itt tágasabb hatáskör nyíl- lik meg. Pesten nagybátyja Schedel Ferencz há- zában szíves fogadtatásra találván, tanulmá- nyait szorgalmasan folytató, a művészet számára aquarellképeket festgetett s azon kitüntetésben is részesült, hogy a művészt egyik akkori hatalmas barátjának, Brudern József bárónak be is mutathatta magát, ki

nemcsak szívesen fogadta, hanem azonnal szá- mos megrendelést is tett nála. Ekkor, 1821 táján, kezdett Markó először olajba festeni, még pedig minden tanító és kalauz nélkül s említett pártfogója számára többi között a két magyar főváros és egyéb hazai vidékek több részletét festé. Báró Brudern végre Bécsbe utaztatá Markót, hol ő maga mu- tatá be a tehetséges kezdő festést a szépművészetek cs. kir. akademiája igazga- tójának. Legjobb ajánlólevele azonban itt azon véletlen volt, hogy azalatt, míg a báró

bécsi festészakademiát s ámbár pártfogója- val, nem tudni, mi okból, hevesen összerör- rent s ez tőle megtagadta segélyét, továbbra is Bécsben maradt, hol a szerencse változan- dosága közben, többnyire szegényes viszo- nyok között 11 évet töltött. Egyenességén s szilárdságán megtörtek elleneinek s ver- senytársainak minden ármányai s az évek haladtával mind művészi hire nevedekett, mind anyagi viszonyai javultak, ámbár mű- vein mindig többet nyertek a művészek, mint ő maga, s ámbár soha sem volt valami jó gazda. Különben igen visszár- vonult életet élt. Bécsben tartóz- kodása alatt vette nőül dobsinai születésű Springer Katalint, kivel még Rozsnyón ismerkedett meg.

Bécsből gyakran tett kirán- dulásokat a közel s távolabb vidékekre, különösen Eszterházy herczeg birtokára Kis-Martonba, s az ottani regényes tájakat nagy előszeretettel festette. Festmé- nyeit különösen kedvelte az ak- kori dús gazdag bécsi bankár, b. Geymüller, ki pénzzel is segíté Markót, hogy 1833-ban végre a művészet hazájába, Olaszországba utazhasson. Családját ideiglene- sen még Bécsben hagyván, Ró- mába utazott. Itt csakhamar méltá- nyolni kezdék tehetségét, s Thorwaldsen, a híres szobrász és Lützow osztrák követ karol- ták fel leginkább a reményteljes művészt.

Jobb napjai Markó Károlynak csak itt kezdődnek, de még ekkor is sokat kelle kiüzdenie a sors mostohaságával. 1839-ben még Rómában volt; innen Pizába költözött, hol már családja is együtt volt vele; végre Florenzben tele- pedett meg, hol később a toscá- nai nagyherczeg a festészakade- mia tanárává nevezte ki. Mig gróf Reviczky Adám volt az osztrák követ Florenzben, ez nagylelkűen segélyezé több ott tartózkodó magyarral együtt Markót is. Ez időben több kitüntetés érte az európszerte ismert nevű művészt, így a képzőművészetek bécsi aka- demiaja rendes, a magyar tud. akademi. 1840-ben levelező tagjává választotta. Ida

MARKÓ KÁROLY.

az igazgatóval külön értekezett, a fiatal Markó a báró komornyikjait hirtelen leraj- zolta s kevés perc alatt nemcsak élethü ar- czot, hanem valódi antik modoru fejet va- rázsolott elő rajzpapírjára. E körülmény elég volt arra, hogy az igazgató figyelme reá irányuljon.

Markó ezután szorgalmasan látogató a